

Beste Saskia,

Dit mooie lange en regenachtige weekend vliegt voorbij, maar ik ben je niet vergeten. Dus nu enkele woordjes uitleg in verband met de periode aardrijkskunde van de vierde klas.

Het hele project is gebaseerd op één groot gegeven: **het leren hanteren van landkaarten**.

Maar voor het gebruik van kaarten aan bod komt, leren de kinderen eerst zelf proefondervindelijk hoe landkaarten gemaakt worden. Ze beginnen dus zelf kaarten te tekenen en in een later stadium pas kaarten lezen.

Die landkaarten worden zelf ontworpen, zelf getekend. Altijd zelf tekenen, zodat vorm en gegevens goed gekend zijn. Om dat te ondersteunen worden de kaarten ook op een fantasievolle manier getekend.

Waarom landkaarten?

Omdat dat een belangrijk gegeven is in onze cultuur. Mensen spreken bijvoorbeeld niet over ten noorden van, of ten zuiden van, maar eerder over boven en onder. Bijvoorbeeld: Charleroi ligt onder Brussel. Essen ligt boven Antwerpen. Dat wil zeggen dat mensen, als ze over geografische gegevens spreken steeds een kaart voor ogen hebben. En dat degene die luistert zich ook die kaart kan voorstellen. Dat geldt voor alle geografische gegevens, ook voor wegen en dergelijke. Maar de windroos hoort er ook bij, en alle windstreken moeten ook goed gekend zijn, zowel op de kaart als in de werkelijkheid. Dus oefenen.

Landkaarten geven ook elementen weer die NIET in het landschap te zien zijn. Naast de zichtbare gegevens zijn er dus ook onzichtbare gegevens op een kaart te zien. Bijvoorbeeld de grenzen van gemeenten. In werkelijkheid kan je die alleen maar vaststellen aan de hand van naamborden langs de weg, andere zichtbare gegevens zijn er niet. Op een kaart kan je echter de gemeentegrenzen tekenen en kan je ook de vorm van de gemeente zien.

Fantasiekaarten helpen bij het oriënteren op de kaart. Als je de kaart van Kalmthout bekijkt, dan zie je dat het station van Heide bijvoorbeeld in de nek van Kalmthout ligt, en dat de heide (het natuureservaat) de hardos is van die figuur. Als kinderen dan ergens in Kalmthout zijn, kunnen ze zich voorstellen waar die plek op de kaart ligt.

Het tekenen van kaarten is slechts de neerslag van wat er inhoudelijk is verteld over de gemeente, provincie, land. Enz. Belangrijke en opvallende plaatsen worden uitgebreid besproken. Bepaalde gegevens worden apart getekend en genoteerd, afhankelijk van wat de leerkracht en de kinderen voldoende belangrijk vinden. Het gaat dus niet alléén om landkaarten, het gaat ook om de inhoud ervan.

De periode is zo opgebouwd dat de kinderen vertrekken van de eigen omgeving en die steeds verder uitbreiden tot het hele land: België, waarbij ook de buurlanden al even aan bod mogen komen. Maar in de vijfde klas komen die dan heel specifiek aan bod en breidt alles uit tot Europa. In de zesde klas komt dan heel de wereld in het blikveld.

Heel wat details of geografische gegevens kunnen aangevuld worden met verhalen. Bijvoorbeeld over de gemeentegrenzen van Kalmthout (verhaal van de kinderen die slaag kregen – zou ook in geschiedenis aan bod moeten geweest zijn). Bijvoorbeeld over de

hoofdsteden van de provincies: verhaal over Gent, over Antwerpen (Lange Wapper ...), enz... Dus niet vergeten dat er regelmatig een boeiend verhaal kan verteld worden. De keuze maakt de leerkracht zelf. Het kan dus bijvoorbeeld ook gaan over de eerste spoorverbinding tussen Brussel en Antwerpen, op het moment dat op de kaart de spoorwegen worden getekend en de grote snelwegen en kanalen enz.. Zo kan je op dat moment ook vertellen over de manier waarop bijvoorbeeld het Albertkanaal werd gegraven. Onlangs stond er in De Morgen ook een artikel over de aanleg van de eerste snelweg (Brussel-Oostende). Zulke zaken kunnen dus gebruikt worden.

De muzikale elementen komen ook aan bod: streeklied, nationale hymne. De kinderen schrijven zelf de notenbalk ook over van het bord. De beste werkwijze daarvoor is de volgende:

Eerst de notenbalken tekenen (de lijnen, nog niet de noten) met de voortekening (kruisen, mollen, sleutel).

Dan de tekst eronder schrijven.

Dan de noten op de notenbalk invullen, zodat die mooi boven de tekst kunnen staan.

De liederen oefenen: zang en instrumentaal (blokfluit).

Ik hoop dat je hiermee al voort kunt.

Mocht je nog iets willen weten, of als je nog vragen hebt, mail ze maar door. Ik beantwoord ze graag, en zo snel als ik kan.

Succes met deze boeiende aardrijkskundeperiode.

Groet,

Luc